

Overleg sociaal domein

Reflectie gemeenten op gebruik jeugdhulp volgens CBS, verdieping naar aanleiding van bijeenkomst van 12 december

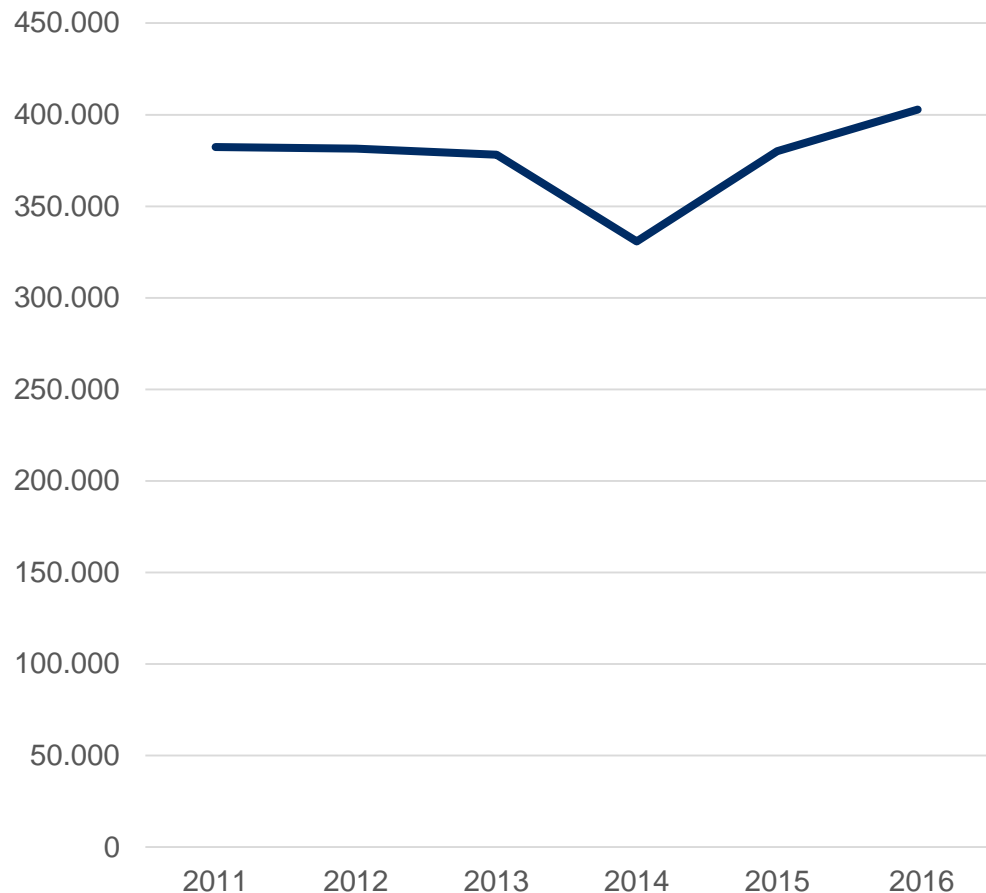
Aanleiding: gesprek over het sociaal domein

- De VNG en NDSD voeren momenteel het gesprek met de ministeries BZK en VWS over het of de gemeentelijke budgetten voor het sociaal domein toereikend zijn of niet.
- Daarvoor is onlangs een uitvraag onder 12 gemeenten gedaan naar hun uitgaven in het sociaal domein en de inkomsten vanuit het Rijk hiervoor.
- Op basis daarvan is er een gedachtewisseling geweest over het bestaan en de omvang van tekorten bij deze gemeenten en over de mogelijke oorzaken hiervoor.
- Dat gesprek leidde tot een verdiepende vraag over de validiteit en compleetheid van de jeugdhulpcijfers van het CBS.

Reflectie van gemeenten op jeugdcijfers van het CBS

- De afgelopen jaren is geen volume-indexatie toegekend.
- De reden is dat de CBS-cijfers geen groei laten zien.
- Gemeenten geven aan wel groei te zien.
- Dezelfde 12 gemeenten als voor de oorspronkelijke analyse is daarom gevraagd om hun eigen gegevens over het gebruik van jeugdhulp naast die van het CBS te leggen en te reflecteren op eventuele verschillen: hoe groot zijn ze en waar zijn ze mogelijk door veroorzaakt?
- Deze presentatie geeft de kwantitatieve uitkomsten weer en geeft een eerste inzicht in de achterliggende mechanismen.

Landelijke volumeontwikkeling en betekenis voor indexatie

- Landelijke cijfers tonen een groei in 2016 t.o.v. 2015.
- Hypothese van het Rijk: onderregistratie in 2015.
  - Opvallend 1: cijfers 2016 zijn hoger dan álle jaren vóór decentralisatie. Groei kan dus niet alleen veroorzaakt worden door onderregistratie 2015.
  - Opvallend 2: dip in 2014: tgv onderregistratie of omdat minder zorg geleverd werd en gemeenten die gevallen nu alsnog in zorg krijgen?

Achtergrond: verschillende (type) bronnen

Er zijn verschillende CBS-tabellen over de jeugdhulp beschikbaar, met verschillende kenmerken. In onderstaande tabel staan de verschillen toegelicht.

Databron (CBS Statline)	Telt de bron jeugdigen of trajecten?	Gebruiksgegevens (over hele jaar) of standgegevens (op peildatum)?
Jongeren met jeugdzorg; Zorg in natura (Zin), Persoonsgebonden budget (PGB)	jeugdigen	Gebruik
Jeugdhulptrajecten; verwijzer, regio (gemeente)	trajecten	Gebruik
Trajecten jeugdzorg; regio (gemeente), op peildatum	trajecten	Stand

Jeugdigen hebben gemiddeld meer dan één verschillend traject. Standgegevens zijn lager dan gebruiksgegevens omdat jeugdigen waarvan de trajectduur buiten de peildatum valt, niet worden meegenomen.

Gemeenten hebben een vergelijkingen gemaakt met (een deel) van de CBS cijfers

- Niet alle gemeenten waren in staat de gegevens op deze termijn te leveren.
- Gezien de korte doorlooptijd hebben gemeenten de vergelijking gemaakt die zij op deze korte termijn het gemakkelijkste konden maken.
- Sommige gemeenten hebben meerdere vergelijkingen gemaakt, andere slechts één.
- We presenteren de vergelijking met de relevante CBS-dataset.
- De vergelijkingen zijn dus zuiver, maar er zijn meer vergelijkingen mogelijk.
- In een vervolgstap moet gekeken worden of een verdieping nodig is en wat daarin het meeste helpt.

Overzicht geleverde data van gemeenten

Gemeente	Jongeren (gebruik)	Trajecten (gebruik)	Trajecten (peildatum)
1			X (alleen 2016)
2	X		
3	X		
4	X		
5			
6			
7	X		
8	X		X
9			
10	X	X	
11	X		
12			X

Procentuele afwijking per gemeente

Gemeente	2015	2016	Basis voor vergelijking
1	-	+6%	Jeugdigen in Wijkteam, ZiN en PGB
2	+6%	+5%	Jeugdigen in ZiN en PGB
3	-	+8%	Jeugdigen in ZiN en PGB
4	+7%	+11%	Jeugdigen in wijkteams, ZiN en PGB
5	-	-	Alleen kwalitatief geleverd
6	-	-	
7	+13%	+20%	Jeugdigen in ZiN en PGB
8	+6-8%	+2-6%	
9	-5%	-3%	Jeugdigen in ZiN en PGB
10	+5%	+1%	Jeugdigen in ZiN en PGB (excl. JB/JR)
11	+7%	+8%	Jeugdigen in wijkteams, ZiN en PGB
12	+87%	+14%	Trajecten wijkteams, ZiN en PGB (exlc. wijkteam: 2015:6%, 2016: 20%)

Bevindingen en conclusies

Er worden verschillende mechanismen genoemd waardoor de cijfers van het CBS een onvolledig beeld geven:

Mechanisme	Gevolg
Niet alle aanbieders leveren aan bij het CBS	CBS-cijfers geven een <i>onderschatting</i>
Na-ijleffect: administratie van jeugdigen loopt achter, waardoor niet alle worden gerapporteerd door aanbieders	CBS- en gemeentecijfers geven een <i>onderschatting</i>
Aanbieders leveren betere gegevens over aantal jeugdigen in zorg aan bij gemeente vanwege bekostigingsprikkel	CBS-cijfers geven een <i>onderschatting</i>
Onderregistratie (of geen registratie op persoonsniveau) van hulp in wijkteams	CBS-cijfers geven een <i>onderschatting</i>
Geen registratie op persoonsniveau bij algemene voorzieningen	CBS-cijfers geven een <i>onderschatting</i>
CBS-cijfers nemen informele PGB-zorg niet mee	CBS-cijfers geven een <i>onderschatting</i>

Ontwikkeling tussen 2015 en 2016

- De ontwikkeling van verschillen tussen CBS-cijfers en eigen cijfers is wisselend
  - In sommige gemeenten wordt het verschil groter, in andere kleiner
  - Wel zijn de CBS-cijfers bij bijna alle gemeenten in beide jaren lager dan de gemeentelijke cijfers
  - Verschillen kunnen soms fors zijn
- Hulp in wijkteams wordt steeds vaker geregistreerd op persoonsniveau in 2016
  - Niet bij alle gemeenten
  - Niet altijd geschikt voor verwerking door het CBS
- Administraties zijn beter op orde in 2016
  - Tegelijkertijd zijn ook in 2016 nog forse verschillen tussen CBS en gemeenten
  - Compleetheid van leveringen aan het CBS blijft een vraag
- De cijfers van de CBS laten over het algemeen een onderschatting zien.

Volumeontwikkeling 2015 en 2016

- De CBS-cijfers laten een toename zien in het aantal jeugdigen van 2015 op 2016. Als dit ten gevolge van onderregistratie was, zou deze toename niet te zien moeten zijn bij gemeenten.
- We hebben in onderstaande tabel de toename of afname van 2016 ten opzichte van 2015 weergegeven, zowel volgens de gemeente als volgens het CBS.

Toename 2016 tov 2015	CBS	Gemeente	Toename 2016 tov 2015	CBS	Gemeente
1	-	N.B.	7	0%	+6%
2	+15%	+14%	8	-1%	-3%
3	-	N.B.	9	-1%	+2%
4	+5%	+10%	10	+18%	+14%
5	-	N.B.	11	+7%	+8%
6	-	N.B.	12	100%/11%	+22%/26%

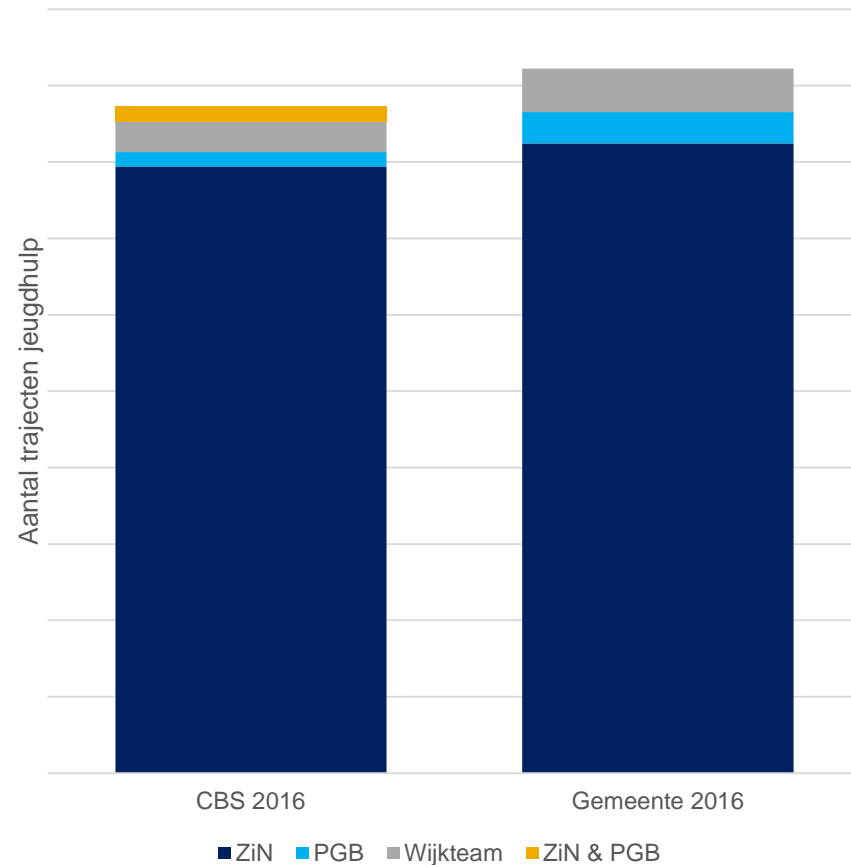
- Op twee gemeenten na is de groei die de gemeentelijke cijfers laten zien groter dan de groei volgens de CBS-cijfers.

Bijlagen

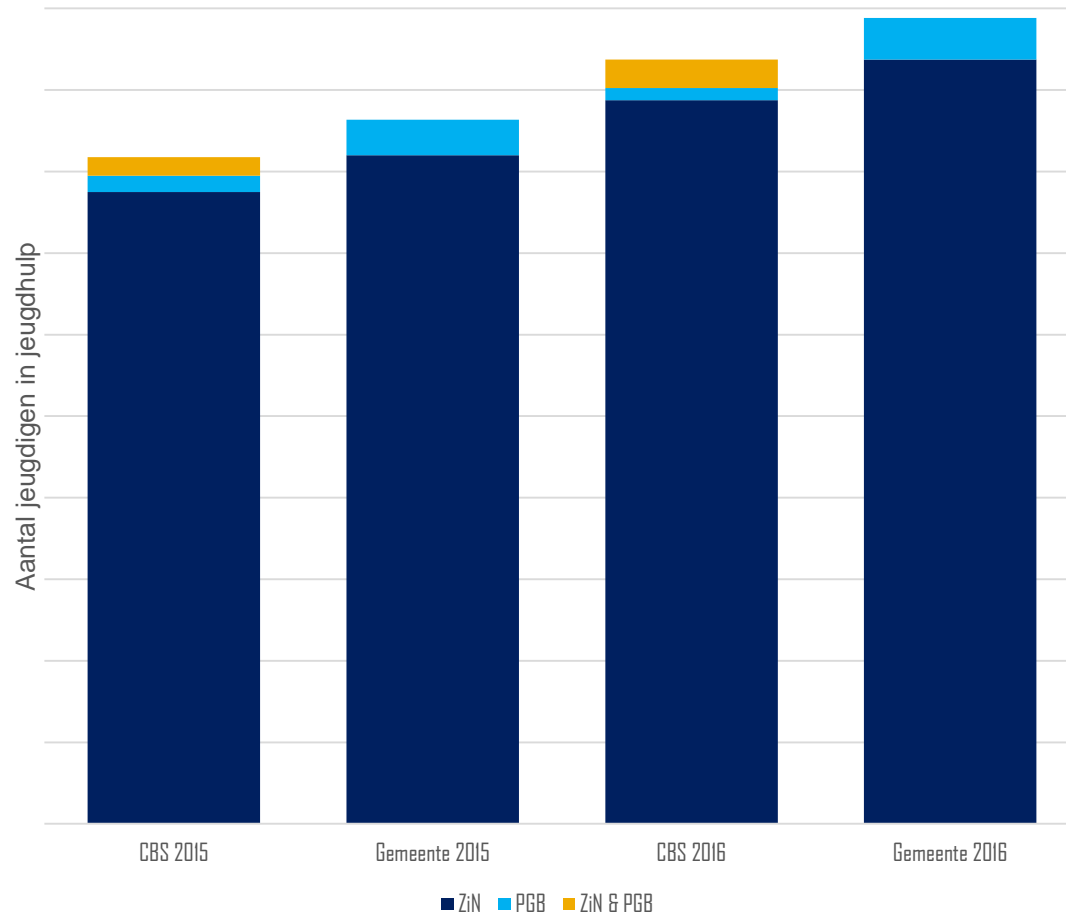
Gegevens per gemeente

Beeld per gemeente: gemeente 1 (2016)

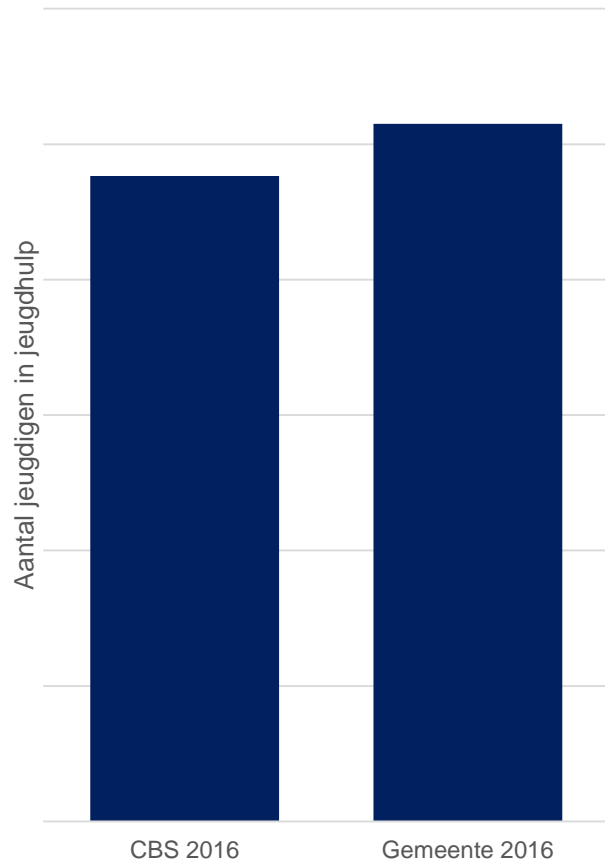
- De gegevens van gemeente 1 betreffen beschikkingen; het werkelijke gebruik kan door niet-volledige verzilvering iets lager liggen.
- Het totaal uit de opgave van gemeente 1 is voor 2016 ruim 6% hoger dan het totaal van het CBS. Het verschil zit hem voornamelijk in de wijkteams.
- De gemeente krijgt nu nog facturen over 2016 binnen; dit betekent dat de aanbieders destijds waarschijnlijk geen volledig beeld hebben kunnen geven.
- In welke mate bovenstaande verklaringen zijn voor het verschil is niet verder te duiden.

Beeld per gemeente: gemeente 2

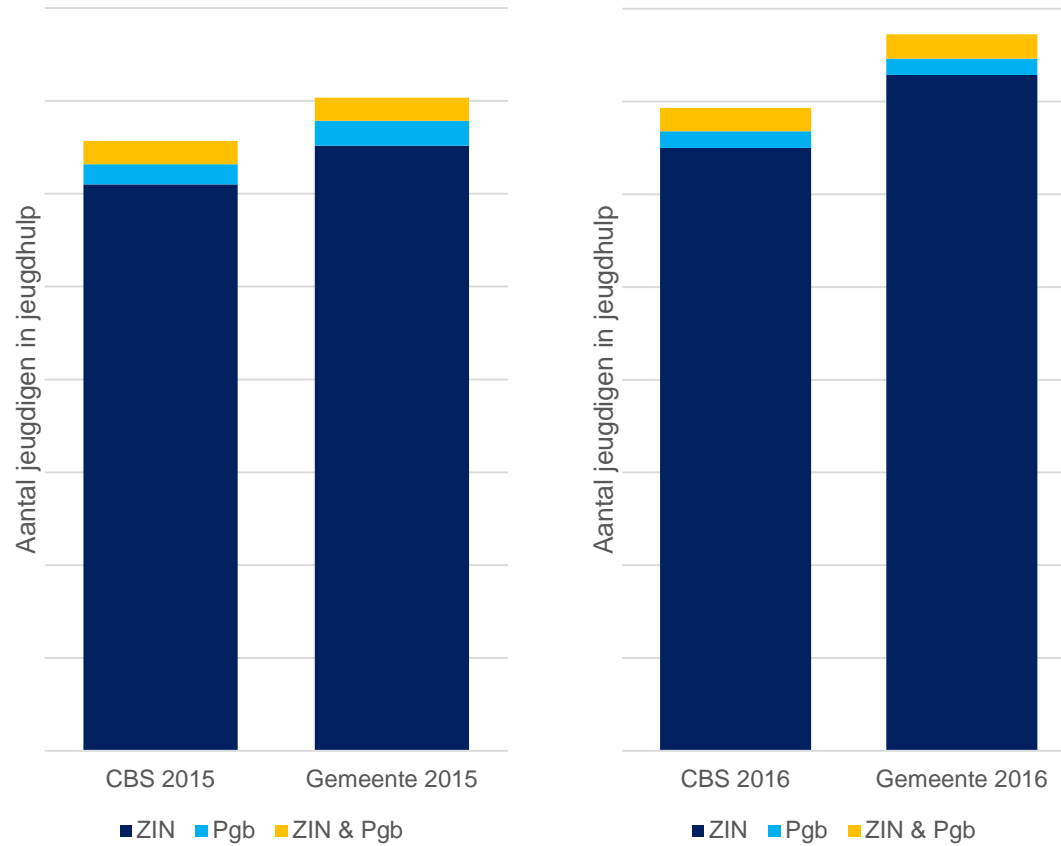
- De gegevens in gemeente 2 zijn gebaseerd op facturaties van aanbieders (d.w.z. gebruiksgegevens).
- In gemeente 2 is het totale aantal jeugdigen voor beide jaren hoger dan de cijfers van het CBS, respectievelijk 6% en 5%
- Als primaire verklaring hiervoor wordt het zogenoemde na-ijleffect genoemd: de gemeente krijgt nu nog facturen over 2016 binnen. Hierdoor konden aanbieders destijds waarschijnlijk geen compleet beeld verstrekken.
- Dit betekent ook dat het uiteindelijk aantal vanuit de gemeente mogelijk nog iets hoger zal liggen.

Beeld per gemeente: gemeente 3

- Cijfers gemeente gemeente 3 betreft het aantal jeugdigen met een vorm van tweedelijns ondersteuning, zowel ZIN als Pgb
- In de cijfers van de gemeente zijn JB/JR, crisis, veilig thuis en JeugdzorgPlus niet meegenomen
- Daarnaast zijn er in gemeente wijkteams die o.a. 1^e-lijns ondersteuning bieden. Er vindt geen registratie plaats van het aantal jeugdigen dat deze vorm van ondersteuning ontvangt.

Beeld per gemeente: gemeente 4

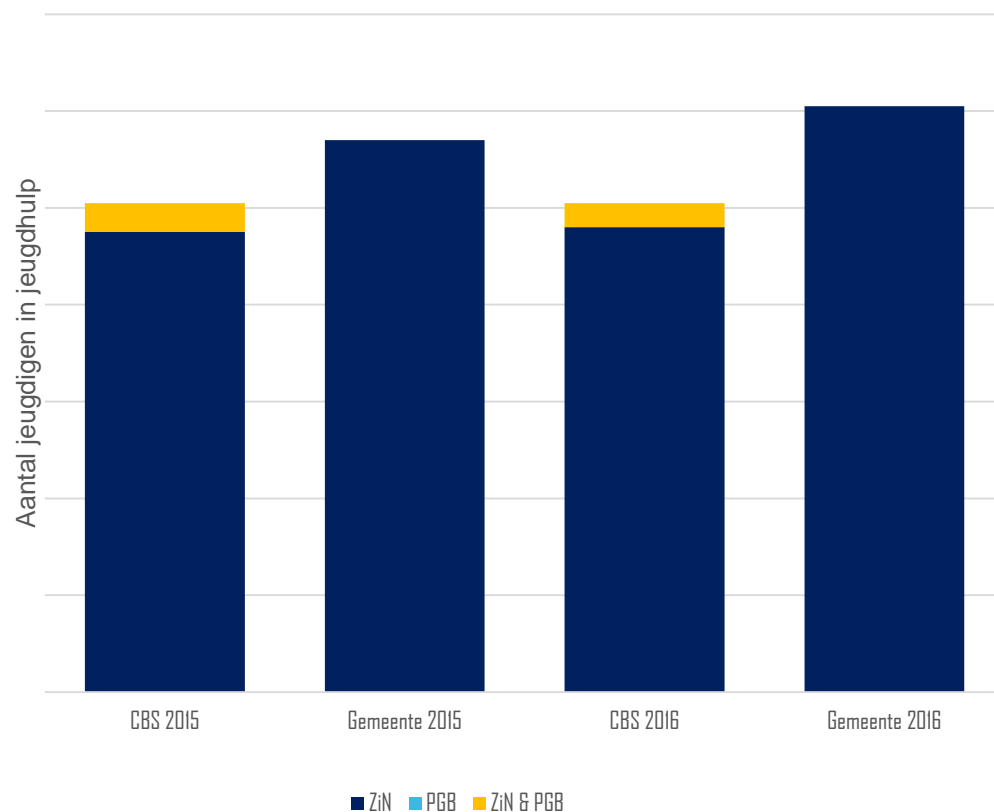
- Het totaal uit de opgave van gemeente 4 is voor 2015 ruim 7% hoger dan het totaal van het CBS, voor 2016 ruim 11%
- In gemeente 4 wordt de inzet van de wijkteams zelf nog niet goed geregistreerd, dus die zitten nog niet in de cijfers van de gemeente
- Wat de gemeente wel ziet is dat jeugdhulpaanbieders gegevens met betrekking tot cliënten vaak met terugwerkende kracht indienen. Hierdoor ontstaat pas laat in het jaar een goed beeld.

Beeld per gemeente: gemeente 5

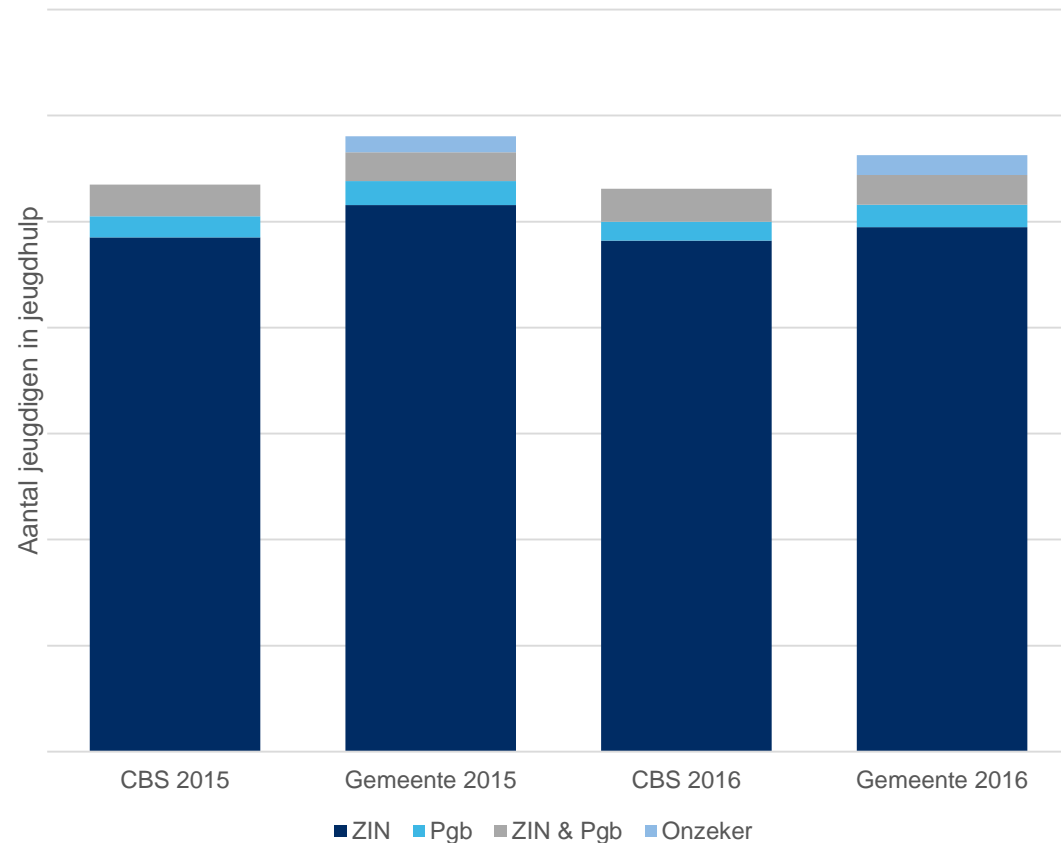
- Vanwege een IT-transitie lukte het gemeente 5 niet om cijfers aan te leveren.
- Zij *vermoeden* echter dat de CBS cijfers een onderschatting zijn vanwege het ontbreken van hun algemene voorzieningen, zoals maatschappelijk werk en diverse projecten.
- Het totaal aantal kinderen in die algemene voorzieningen is ongeveer gelijk aan het aantal maatwerkvoorzieningen. Naar verwachting is er overlap, maar ontbreken ook gegevens in het CBS.
- Ook is de hulpverlening van het toegangsteam is waarschijnlijk niet opgenomen.

Beeld per gemeente: gemeente 7

- Cijfers uit GMSB.
- Het totaal uit de opgave van gemeente 7 is voor 2015 ongeveer 13% hoger dan het totaal van het CBS, voor 2016 ca. 20%.
- Registratie door zorgaanbieders, maar ook door het sociaal team/de jeugdprofessionals, is zeker in het begin van 2015 nog niet goed op orde geweest.
- Niet alle zorgaanbieders reageren op de uitvraag van het CBS

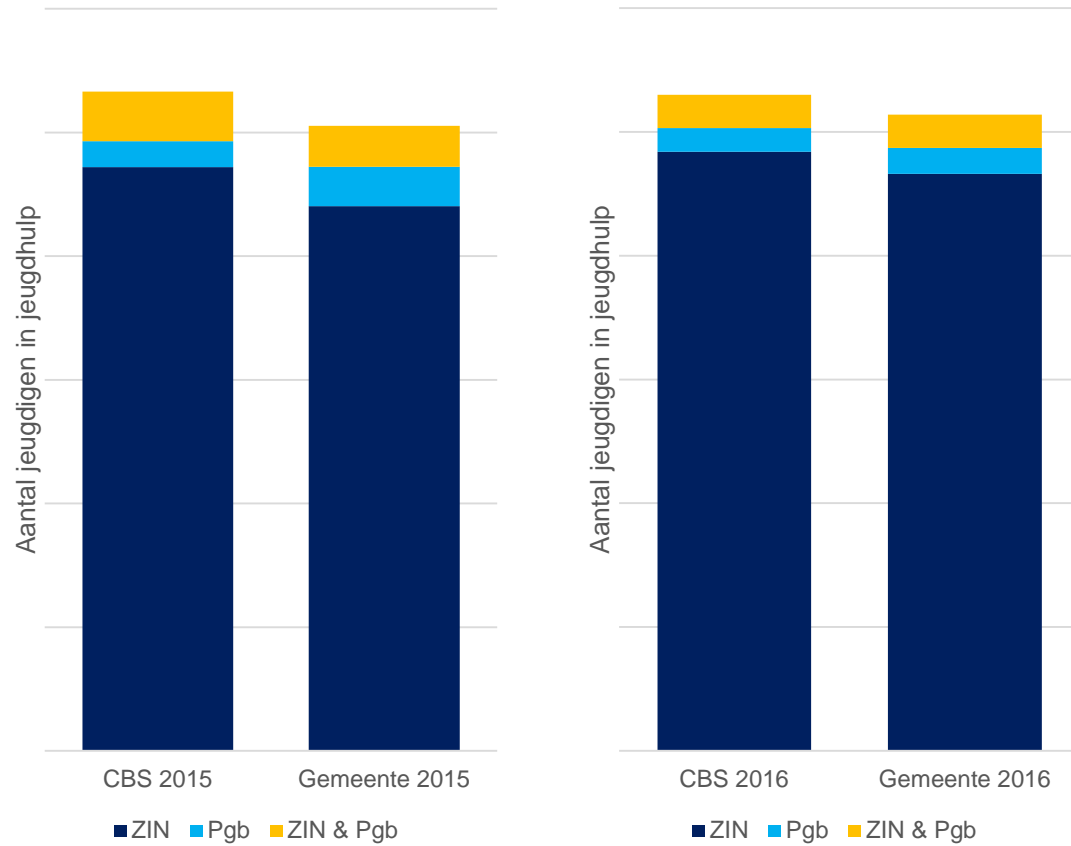
Beeld per gemeente: gemeente 8

Jeugdigen waarvan geen BSN bekend is, zijn weergegeven als 'Onzeker', omdat niet gematcht kon worden met andere jeugdhulp.

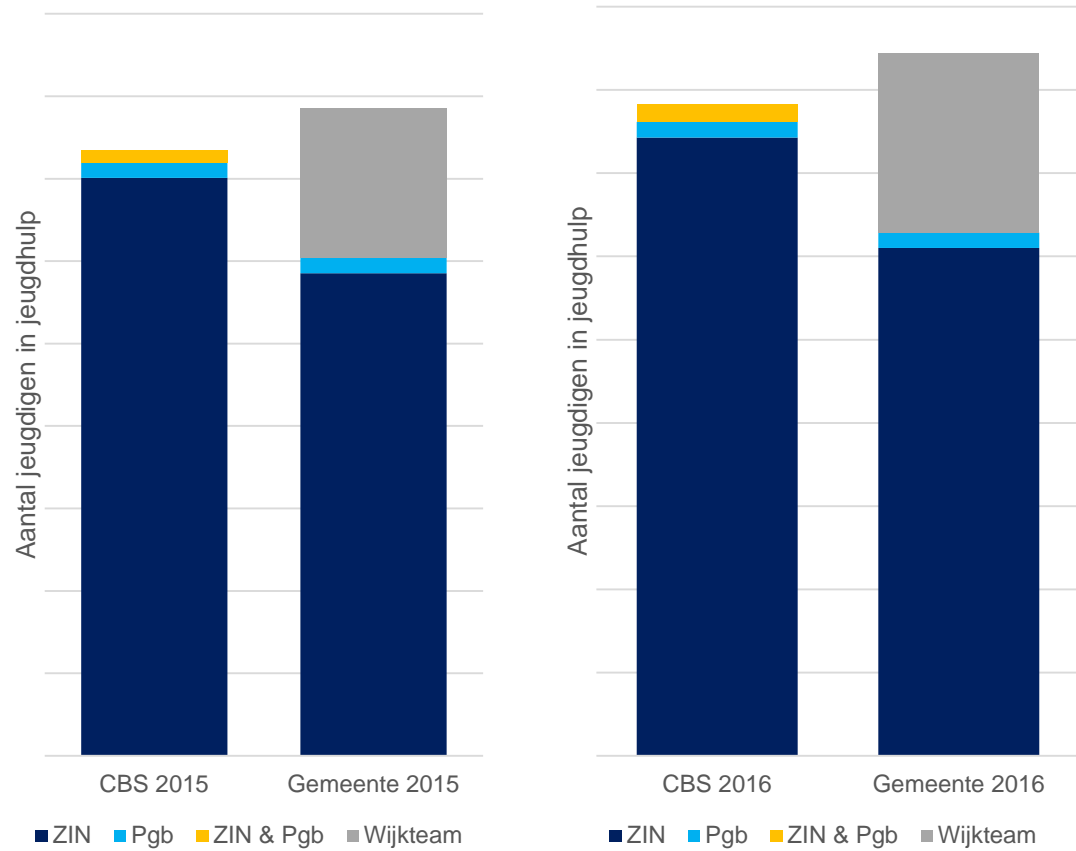
- Cijfers over aantal jeugdigen zijn 6-8% (2015) en 2-6% (2016) hoger dan volgens het CBS.
- Onzekerheden in cijfers gemeente: LTA, bovenregionaal ingekochte zorg, wijkteams, doorverwijzing rechter naar niet-gecontracteerde instelling, JB/JR (niet opgenomen in vergelijking, aantallen lager dan volgens CBS)
- Op trajectniveau grotere afwijkingen CBS/gemeente, nog geen verklaring
- Mogelijke reden verschil PGB: informele zorg is niet opgenomen bij CBS.
- Niet duidelijk of aanbieders compleet geleverd hebben aan CBS.

Beeld per gemeente: gemeente 9

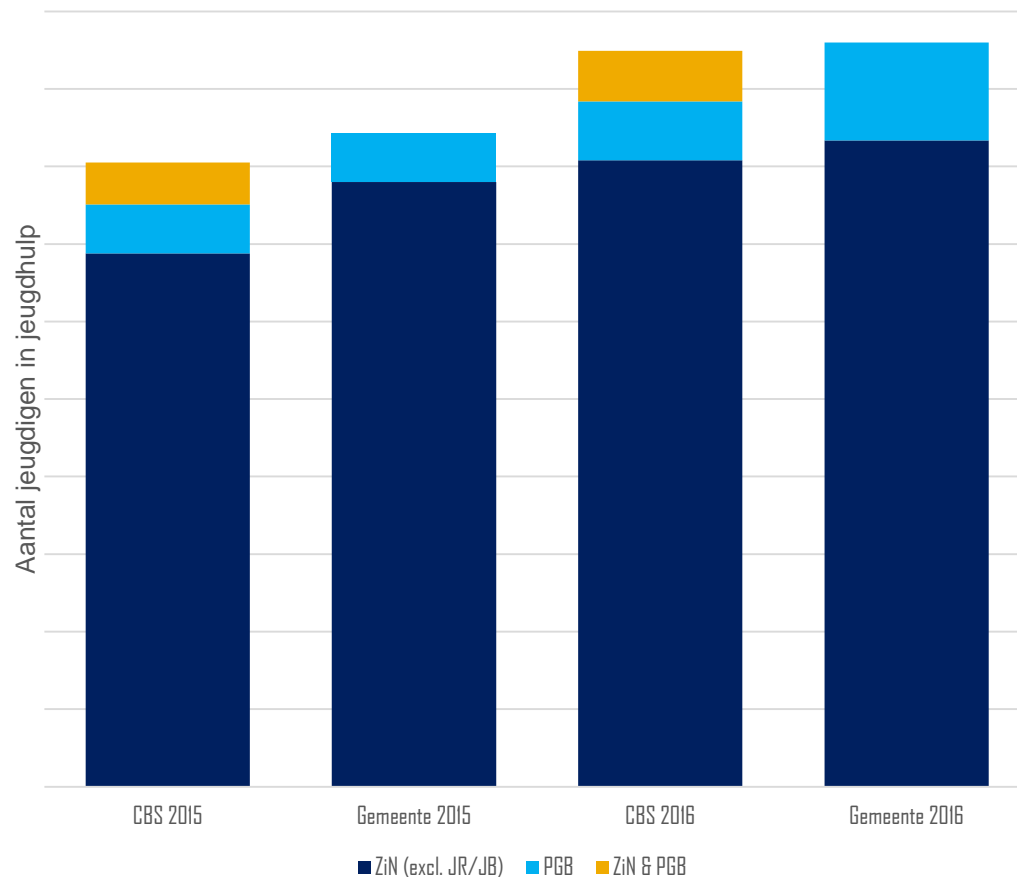
- Het aantal jeugdigen in zorg zoals bekend bij de gemeente valt lager uit dan opgave CBS
- De afwijking zit met name op leveringsvorm ZIN. In tegenstelling tot de CBS-cijfers, waar een kleine daling te zien is, ziet de gemeente een stijging van bijna 2%
- Er zijn echter geen cijfers beschikbaar over het aantal jeugdigen die zorg ontvangen via de wijkteams. De gemeente heeft wel een indicatie van kosten die hiermee gemoeid zijn, ca. 3% van de kosten voor jeugdzorg in 2015 en 2016.

Beeld per gemeente: gemeente 10

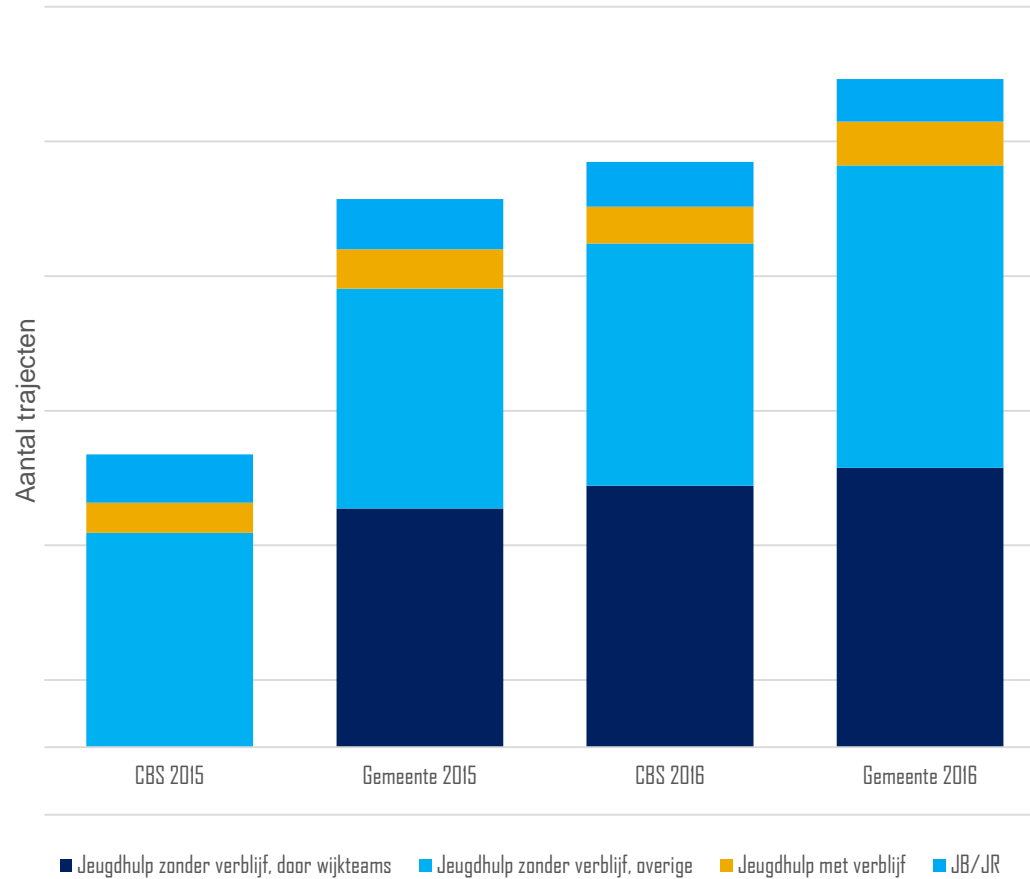
- Er zijn door de gemeente geen eigen cijfers aangeleverd t.a.v. PGB. Cijfers in gemeentekolom zijn cf. cijfers CBS
- Aanname bij zorg geleverd door wijkteams is dat het aantal unieke cliënten (niet bekend) gelijk is aan het aantal trajecten (wel bekend)
- Cijfers 2016 zijn op basis van administratie gemeente. Voor 2015 is bij j-GGZ een aanname gedaan over verhouding aantal trajecten (wel bekend) vs. aantal unieke cliënten (niet bekend)

Beeld per gemeente: gemeente 11

- Er zijn door de gemeente geen eigen cijfers aangeleverd t.a.v. PGB 2015. Cijfers in gemeentekolom zijn cijfers CBS
- Vergelijking is gemaakt o.b.v. unieke cliënten.
- Naar verwachting ontbreken in de CBS ADHD+ van de ziekenhuizen en Dyslexiezorg.
- Het totaal uit de opgave van gemeente 9 is voor 2015 ongeveer 5% hoger dan het totaal van het CBS, voor 2016 ca. 1%.

Beeld per gemeente: gemeente 12

- Vergelijking berust op trajecten op peildatum 31-12. De gegevens over 2015 zijn gebaseerd op aanleveringen van aanbieders, die van 2016 op het berichtenverkeer.
- Het verschil tussen beide bronnen (87% in 2015, 14% in 2016) wordt deels verklaard doordat gemeente 10 een deel van de maatwerkvoorzieningen omgezet heeft naar algemene voorzieningen die door de wijkteams geleverd worden.
- Over 2015 zijn de gegevens van de wijkteams niet meegenomen in de cijfers van het CBS, omdat er teveel BSN's ontbraken. In 2016 is de aanlevering wel meegenomen, maar incompleet.
- Enkele andere mogelijke verklaringen:
  - De gegevens over 2015 zijn overall niet van hoge kwaliteit, door opstartproblemen en de onvolledigheid van de gegevensoverdracht.
  - In de cijfers voor het wijkteams is het aantal casussen meegenomen. Elke casus kan uit meerdere personen/trajecten bestaan. De cijfers op trajectniveau zullen daarom naar verwachting hoger zijn en daarmee ook nog meer afwijken van de CBS-cijfers.
  - Mogelijke andere verklaring incompleetheit: er is voor aanbieders geen financiële prikkel om de juiste gegevens bij het CBS aan te leveren.